

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне юридичне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-20-76

До № 2414-д
(друге читання)

ЗАУВАЖЕННЯ

**до проекту Закону України
про внесення змін до Закону України «Про Службу
зовнішньої розвідки України» щодо діяльності
Служби зовнішньої розвідки України
(реєстраційний № 2414-д)**

У Головному юридичному управлінні проаналізовано проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про Службу зовнішньої розвідки України» щодо діяльності Служби зовнішньої розвідки України, підготовлений Комітетом Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки до розгляду у другому читанні.

Текст зазначеного проекту попередньо вивчався у Головному юридичному управлінні і до нього були висловлені відповідні зауваження, які були направлені до Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки для розгляду. Оскільки під час розгляду законопроекту Комітетом Верховної Ради України їх враховано не було, вважаємо за необхідне ще раз звернути увагу на таке.

1. Насамперед слід зазначити, що **назва проекту** не відповідає його змісту. Законопроект, яким пропонується викласти у новій редакції Закон України «Про Службу зовнішньої розвідки України», не містить положень, що присвячені діяльності Служби зовнішньої розвідки України, а визначає правовий статус, загальну структуру, засади керівництва та загальну чисельність Служби зовнішньої розвідки України.

З огляду на усталені правила законотворення та законодавчу практику мав би бути напрацьований новий Закон України про Службу зовнішньої

розвідки України, а нині діючий мав би бути визнаний таким, що втратив чинність у зв'язку з прийняттям нового закону.

2. У статті 1 проекту Служба зовнішньої розвідки України визначається як «розвідувальний орган України, який функціонує як окремий державний орган, не належить до системи органів виконавчої влади та здійснює свою діяльність під загальним керівництвом Президента України та демократичним цивільним контролем відповідно до Закону України «Про розвідку» (частина перша статті 1 проекту). Також Служба зовнішньої розвідки України як розвідувальний орган України входить до складу сил безпеки, а як військове формування – до складу сил оборони сектору безпеки і оборони України (частина друга статті 1 проекту).

Отже, правовий статус Служби зовнішньої розвідки України визначається одночасно як «розвідувальний орган України, який функціонує як окремий державний орган» і як «військове формування». Зважаючи на положення статті 17 Конституції України наявність подвійного статусу у однієї і тієї ж структури є дискусійною.

Крім того, Конституція України не містить терміну «державний орган», вживаючи натомість термін «орган державної влади» (статті 5, 19 та інші). А відповідно до статті 1 проекту Закону України «Про розвідку» (який набере чинності одночасно із набранням чинності цим законопроектом як Закону), розвідувальні органи України визначені як державні органи, уповноважені цим Законом на здійснення розвідувальної діяльності. У зв'язку з цим, зазначені положення потребують приведення у відповідність з термінологією Конституції України, а слово «окремий» слід виключити.

3. Статтею 2 проекту передбачено, що Голова Служби зовнішньої розвідки України, перший заступник Голови та заступники Голови Служби зовнішньої розвідки України (частина друга) призначаються на посаду та звільняються з посади Президентом України, а також Президентом України визначається їх кількість.

Однак такі повноваження Президента України не впливають із положень Конституції України, якою визначено виключний перелік посадових осіб, призначення на посаду та звільнення з посади яких здійснює Президент України, зокрема статті 106, в якій міститься вичерпний перелік повноважень Президента України і пункт 31 якої передбачає, що Президент України здійснює повноваження, визначені Конституцією України. А це свідчить про неможливість розширення на законодавчому рівні цього переліку. Така оцінка відповідає правовим позиціям, викладеним в рішеннях Конституційного Суду України, в яких неодноразово йшлося про встановлення лише Конституцією України повноважень Президента України. Так, у Рішенні від 10 квітня 2003

року N 7-рп/2003 Конституційний Суд України зазначив, що відповідно до Конституції України повноваження Президента України вичерпно визначені Конституцією України, а це унеможливило прийняття законів, які встановлювали б інші його повноваження (пункт 2 мотивувальної частини). У Рішенні Конституційного Суду України від 7 квітня 2004 року N 9-рп/2004 наголошено, що повноваження Верховної Ради України, як і повноваження Президента України, визначаються Конституцією України (підпункт 4.2 пункту 4 мотивувальної частини). У Рішенні Конституційного Суду України від 16 травня 2007 року N 1-рп/2007 вказано, що відповідно до пункту 31 частини першої статті 106 Конституції України повноваження Президента України визначаються лише Основним Законом України (пункт 6 мотивувальної частини).

Разом з тим, наявність у Служби зовнішньої розвідки України статусу військового формування є умовою для поширення на її вище командування дії пункту 17 частини першої статті 106 Конституції України.

4. Частиною другою статті 3 проекту передбачено, що для виконання покладених завдань Службою зовнішньої розвідки України можуть створюватися «заклади, підприємства, установи, організації».

Проте, законопроектом не визначається, про які саме заклади та установи йде мова. Зазначаємо, що, наприклад, відповідно до чинної редакції Закону України "Про Службу зовнішньої розвідки України" до структури Служби входять навчальні заклади та науково-дослідні установи (абзац п'ятий частини першої статті 5 Закону). Виходячи з цього, у законопроекті з метою додержання вимог Конституції України щодо правової визначеності так само ймовірно повинно бути зазначено про відповідні навчальні заклади та науково-дослідні установи.

5. Частиною другою статті 5 «Прикінцеві положення» проекту передбачено, що Служба зовнішньої розвідки України щодо завдань, прав і обов'язків є правонаступником розвідувального органу Служби безпеки України, який ліквідовано.

Вказане положення варто виключити із тексту статті 5 проекту, оскільки зазначеним законопроектом Служба зовнішньої розвідки України не утворюється вперше, а тим більше на базі розвідувального органу Служби безпеки України.

Як відомо, Служба зовнішньої розвідки України була утворена на базі Департаменту розвідки, розвідувальних підрозділів регіональних органів Служби безпеки України Указом Президента України від 14 жовтня 2004 року № 1239. Про те, що Служба зовнішньої розвідки України стосовно завдань, прав і обов'язків є правонаступником розвідувального органу Служби безпеки

України, який було ліквідовано, було зазначено у Законі України «Про Службу зовнішньої розвідки України», яким визначалися правові основи організації та діяльності вперше створеної Служби зовнішньої розвідки України.

За такої ситуації, оскільки законопроектом зазначений Закон викладається в новій редакції (шляхом внесення змін до чинного Закону «Про Службу зовнішньої розвідки України»), наявність положення про правонаступництво у тексті законопроекту, на нашу думку, є необґрунтованим.

Заступник керівника

Головного юридичного управління

С. МІШУРА

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: МІШУРА СВІТЛАНА ІВАНІВНА
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000144D2C001BBD7501
Дійсний до: 03.04.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 07/02-2020/105714 від 14.07.2020

141277